

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. in za četrt leta 80 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravnništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravnništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 6. novembra 1891.

Iz Ljubljane dne 3. nov. 1891.

Kakor neradi, se moramo vendar zopet pečati s „Slov. Nar.“ Osvedočili smo se, da slovensko občinstvo najbolj razburja to, kako so postopali slovenski poslanci nasproti Romančukovemu predlogu. To točko nam je treba osvetliti in pridodajamo, da zajemamo podatke iz poslanških krogov. Zanašamo se, da jih naš časnikarski kolega lojalno na znanje vzame in se v svojih bodočih razpravah nanje ozira. Prav glasovanje o tem predlogu osvetlilo je prepad, do katerega so jo dotirali slovenski poslanci s svojo politiko, to glasovanje „izbilo je sodu dne“ in opravičena nevolja polastila se je vsacega slovenskega rodoljuba brez razločka stranke. Tako in enako toži „Slov. Nar.“ Oglejmo si stvar in vprašajmo se, ali je res tako tragična.

Maloruski poslanec Romančuk je stavil predlog, da bi se število članov v odseku za volilno reformo zvišalo od 24 na 36 ter ga je utemeljeval s tem, da maloruski poslanci nimajo nikakega zastopnika v tem odseku, če ravno zastopajo narod od 3 milijonov duš. Nadejal se je, da po pomnoženji odseka vendar pride kak Malorus v odsek. To se je zvedelo, da namerava Romančuk staviti tak predlog in klubi so se o tem razgovarjali. V konservativnem klubu je bil razgovor o tem jako kratek. Načelnik, ki je obvestil klub o tem predlogu, je z odobravanjem celega kluba naglašal, da se ne more želeli tako mногоštevilnih odsekov, ker se pride v zadrego, koga naj se vanje pošlje, da so toliki odseki preokoren aparat in delujejo počasi in da, če se v en odsek toliko članov pošlje, se jih odtegne drugim odsekom, tako da člani nikjer s popolno delavnostjo ne delujejo. Sicer se bode pa, pravi načelnik, kakor mu je načelnik poljskega kluba zagotovil, stvar poravnala tako, da izstopi en Poljak iz odseka in pošljejo Malorusi enega člana vanj. Tako se ugoti Malorusom in predloga ni treba.

Drugi dan iznenadi Romančuk zbornico, s svojim predlogom, kakor nujnim, ne da bi bil na dnevnem redu. Bila je takoj o njem razprava in glasovanje. Predlog je padel. Večina članov konservativnega kluba zdržala se

je glasovanja, tako Slovenci, dalmatinski poslanci glasovali so za predlog, par članov kluba pa proti. Časopisje se je s slastjo poprijelo tega predmeta in nemško-liberalno, katero smatra konservativni klub, in po pravici, za največjo zapreko, da ne pridejo Nemci na krmilo, kazalo je z zadovoljnostjo na to, kako je konservativni klub ne edin, brez discipline ter onemogel. Vse to pa ni res. To glasovanje ne dokazuje nič zaradi edinosti ali discipline konservativnega kluba. Tudi se ni noben član kluba čudil nad tem, da so člani tako različno postopali. Slovenskim poslancem pa tudi na misli ni bilo, da se bode pri slovenskem občinstvu ta zadeva tako uporabila, in da se bodo oni označevali naravnost za izdajice slovanske stvari. Zakaj so se pa slovenski poslanci zdržali glasovanja? Zato, ker odobrujejo razloge, kateri se navajajo proti 36 člen-nim odsekom, dalje zato, ker so se z ozirom na obljubo poljskega načelnika zanašali, da se Malorusom ugoti tudi brez pomnoženja kluba in slednjič zato, in to je najpomembnejše, ker so si bili v svesti, da maloruski poslanci proti volji Poljakov ne dobijo svojega člana v dotični odsek, če ravno bi se Romančukov predlog sprejel in odsek pomnožil na 36 članov. Leto nam je treba tudi pojasniti. Blagovolni čitatelj naj nam oprost, da smo tako podrobni, a je treba, ker se je to glasovanje z največjim efektom proti poslancem uporabljalo. Število 12 članov, za katere bi se odsek pomnožil, bi se razdelilo med razne klube po parlamentarnem „ključu“, kateri se je ravno pri tej priliki tako mnogo-krat omenjal. — To je zopet kartel! Da, je kartel, a v tem kartelu so poleg vsih drugih tudi Mladočehi in navajamo to za-to, da se ne bode, tudi iz tega kartela kovalo orožje proti slovenskim poslancem. Maloruski klub po tem kartelu nikdar ne dobi kakega mesta v odseku, naj ima ta katero si bodi število članov, — tako je tudi z moravskimi Čehi (in tako približno bi bilo s Slovenci, če bi imeli svoj klub). Malorusi dobivajo mesta v odsekih od poljskega kluba, moravski Čehi od konservativnega. Po obstoječem in vse stranke obsezojočem ključu bi Malorusi toraj ne dobili mesta tudi ne

v pomnoženem odseku in mi ne uvidevamo, zakaj naj bi se bili slovenski poslanci ogrevali za predlog, kateri bi bil, če tudi bi prodril, brezuspešen. Vprašamo toraj, ali je stvar vistini tako izdajalska na strani slovenskih poslancev? Od „Slov. Nar.“ bi bili pričakovali, da ali te razmere pozna, ali pa se obrne do kakega poslanca, kateri so mu na razpolaganje — preden začne tak krik o stvari njemu nepoznani.

Kakor je krivično očitjanje v članku št. 244, tako napačna so izvajanja v članku št. 249 to stvar zadevajoča. Ni istina, kakor člankar zajema iz „Presse“ (!), da imajo dalmatinski Hrvatje drugačno in boljše stališče v klubu, kakor Slovenci, da so imeli prvi „proste roke“ pri glasovanju, drugi pa ne. Toda dovolj o tem.

Preidimo na drug predmet. Tisti, katerim politika slovenskih poslancev ne ugaja, vidijo vzrok vseh neuspehov, in našega nepovoljnega političnega položaja v tem, da so Slovenci pri Hohenwartovem klubu. Nismo nikdar trdili, da dela Hohenwart slovensko politiko, a mimogredé omenimo, da je slovenski poslanec in da ima na Kranjskem volilne okraje kar na izbiro. — Ravno isti trdé, da bi bilo bolje, da prestopijo Slovenci k Mladočehom in bi to bila edino slovanska politika.

Kar Hohenwartov klub zadeva, se nam od strani slovenskih poslancev zatrjuje, da le ta še nikdar ni zaviral slovenskih korakov, da je vselej odobraval na pr. slovenske interpelacije, predloge (vide koroška volilna sprememba, Gregorčev predlog zaradi poljedelskih komor, itd.) Če se to od poslanske strani zatrjuje in če tega nikak poslanec ne oporeka, more se slovensko občinstvo vendar zanašati, da je to istina. Slovenski poslanci so torej v Hohenwartovem klubu zato, ker jim ta pri njih delovanju ni na kvar in zato, ker je to večje parlamentarno združenje, ne v podporo Taaffejeve vlade, ampak da se zapreči druga, za nas slabša vlada.

Kar zadeva prestop slovenskih poslancev k Mladočehom se nam pa vidi, da si češki poslanci sami tega ne želé, ker bi morali občevanje spremeniti. Če se pa misli, da naj bi stopili le v nekako ožjo zvezo s Čehi, moramo opomniti, da vzajemno postopanje že v marsičem obstoja. Slovenski poslanci podpisujejo česke interpelacije, češki slovenske, — tako je vzajemno podpiranje predlogov, če niso nemogoči. Čehom je moč, in so nazlic svojim volilnim krogom celo zavezani staviti sem ter tja tudi neizvršljive predloge. Slovenskemu občinstvu pa imponuje nastop Mladočehov v državnem zboru. Glede tega smo pa imeli priliko uveriti se, da se to od daleč ugodneje vidi, kakor od blizo. Imajo Čehi izvrstnih moči, ki so dika parlamentu, — a imajo tudi lulike med seboj in če „Slov. Narod.“ imenuje dr. Vašatija dičnega, neustrašenega češkega boritelja, moramo vendar nekoliko oporekati. Njegovo pitanje dr. Riegerja s „podlo izdajico“ in vse to, kar je temu sledilo, na stran! Češki poslanci nam sami v tem pritrdé, o tem smo osvedočeni. Spominjajmo se na pr. le govora Vašatijevega o zunanjih zadevah na spomlad tekočega leta. Govoril pa je proti

izrecni volji češkega kluba in načelnik Tilšer je govornika v javni seji desavuiral. Prišli so češki poslanci domov in govorili na volilnih shodih. Vkljub temu, da je bil Vašatijev govor izrecno proti volji kluba, vkljub temu, da je češki klub v zbornici izjavil, da Vašati govori na svojo roko, se ni noben češki poslanec upal pred volilci vstopiti se proti Vašatiju, marveč so vsi izjavili, da se z Vašatijem strinjajo. To ne kaže drugčega, kakor da češko ljudstvo v svoji večini danes ne umeva več mirne, trezne besede. Češko ljudstvo se njegovi današnji voditelji v boji proti Staročehom spravili dalje, kakor so hoteli, samo da so „Stare“ vrgli. Mladočehi stoje pod kategoričnim imperativom volilcev, naprej ne morejo, nazaj ne smejo; zadene jih sicer srd naroda.

Vprašamo, če hočejo pri nas ustvariti take razmere, na kakoršnih češki narod krvavi, take razmere, katere prizadevajo češkemu narodu trajno škodo, a bi bili slovenskemu morda v pogin. Pristop slovenskih poslancev k Mladočehom od blizo ni tako vabljiv, kakor se od daleč vidi. Slovenski poslanci naj toraj pod obstoječimi razmerami uvaževaje realne okoliščine ostanejo v zvezi, v kateri so, spremene se razmere, spremenijo se tudi njih parlamentarno stališče narbrž na slabše, a razmere bodo za slovenski narod in tega se bojimo slabše, kakor so sedaj.

Luka Peter

Z Dolenjskega, 3. nov. 1891.

Prijetnega življenja naši državni poslanci na Dunaji pač nimajo. Po eni strani so razmere takšne, da se uspehov vsaj v narodnem oziru nimajo nadejati, ter tudi ni upanja, da bi se skoraj obrnilo na bolje. Po drugi strani pa se jim očita slaba taktika, in nekdo v „Slovenskem Narodu“ naravnost zahteva, naj izstopijo iz Hohenwartovega kluba in se pridružijo Mladočehom.

Proti tej zahtevi so se „Novice“ v uvodnem članku od 30. p. m. odločno postavile, kar je bilo popolnoma na pravem mestu. V podporo tega bodi tukaj pristavljeno, da se naši državni poslanci za vstop v Hohenwartov klub niso odločili brez dobrega in vestnega premisleka vseh odločevalnih okoliščin. Tudi so naši kranjski poslanci pred svojim odhodom na Dunaj sklicali deželne poslance iz Ljubljane in obližja na skupno posvetovanje. Pri tej priliki se je natančno uvaževal politični položaj, ki je bil tak, kakršen je še sedaj. Uvaževalo se je tedaj, da so volitve na Češkem, kakor je bila podoba, prejšnje razmere državnega zbora bistveno premenile; da močnega češkega kluba ne bo več; da je s tem razdejana prejšnja večina in raztrgan tako imenovani železni obroč ter da bo vsled tega vlada — ker državna mašina mora naprej delovati — najbrže prisiljena naslanjati se odslej na nemško levico, ali vsaj računati z njo. Za ta slučaj je bilo pa očitno, da od večine, katera bi bila odvisna od levice mi Slovenci po parlamentarni poti nimamo, vsaj v narodnem oziru, ničesar pričakovati. Saj vemo, da levčarji nikogar bolj ne črte nego nas Slovence. Drugo